

Model of the World van de **NLP & jongeren** **nieuwe Straatcultuur**

Het boek 'Van de straat', geschreven door Frank van Strijen, een autoriteit op gebied van jongerenwerk, is een messcherpe analyse of modellering van de straatcultuur van groepen hedendaagse jongeren. Hij beschrijft deze ontwikkeling van de straatcultuur vanuit sociologisch, cultureel en psychologisch perspectief en geeft door de vele voorbeelden een helder inzicht in de moeilijk bereikbare wereld van de jongeren van vandaag. Door zijn ruime kennis en ervaring op dit gebied, is hij in staat praktische handreikingen aan te geven om de kloof tussen burgercultuur en straatcultuur te overbruggen. Hierdoor is het boek niet alleen geschikt voor (semi-)professionals die met jongeren te maken hebben maar zeker ook voor geïnteresseerde NLP-ers die immers feitelijk gezien permanent bezig zijn met Communicatie en Rapport. In onderstaand artikel geef ik je NLP-perspectief op deze nieuwste kennis en inzichten op gebied van jongeren en de nieuw ontstane straatcultuur.

Frank van Strijen

Als NLP-er ben je op de hoogte van logische niveaus in communicatie (Robert Dilts) en de noodzaak/wenselijkheid van rapport op die verschillende niveaus (omgeving-gedrag-kundigheid-overtuigingen-waarden-persoonlijkheid-spiritualiteit). Je weet dat verandering/aanpassing op een lager niveau door kan/zal sijpelen naar een hoger niveau maar dat verandering op een hoger niveau altijd zal leiden tot verandering op een lager niveau. Een cultuur omvat alle aspecten van de logische niveaus (NLP) en verwijst naar het patroon van mense-

lijke activiteiten en symbolische structuren die deze activiteiten een bepaalde betekenis geven; datgene wat de samenleving door het bestaan van de mensheid in haar evolutie heeft voortgebracht en nog verder zal ontwikkelen. Of anders gezegd: De totale levensstijl van een samenleving of groep zoals die tot uiting komt in normen en waarden, tradities, gewoonten, taal, wetenschap en kunst ('decent culture'). Degenen die op de hoogte zijn van de evolutie van de verschillende culturen kennen vaak het werk van Clare W. Graves en zijn successors Edward Beck en Chris Cowan die het werk van Graves hebben uitgebouwd in hun theorie over 'vMemes'*, de drijvende kracht in de ontwikkeling van mensen, bedrijven en samenlevingen: Spiral Dynamics. (Zie schema 1)

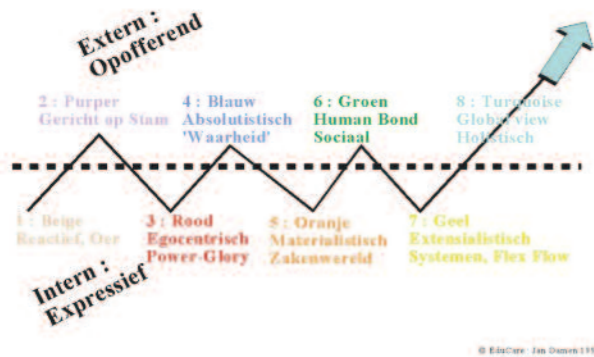
Een Meme is een zichzelf vermeerderende eenheid van de culturele overdracht en in de evolutie analoog aan het gen bij de biologische evolutie.

vMemes (een afkorting van value attracting meta memes) kun je zien als een brede set basisparadigma's: basisovertuigingen, basisvooronderstellingen van waaruit je de wereld beschouwt.

De ontwikkeling van de mensheid en zijn vMemes wordt door elk individu op een vergelijkbare wijze ook persoonlijk meegemaakt en ervaren; elke persoonlijke ontwikkeling vindt plaats in de cultuur waar hij/zij zich bevindt. (Zie schema 2)

Graves Model (vMemes)

De ontwikkeling van de mens (en mensheid) kan alleen plaats vinden als de voorwaarden daarvoor aanwezig zijn ofwel: evolutie heeft te maken met groei en diversificatie maar daar moet het materiaal wel voor aanwezig zijn. Denk hierbij aan (de piramide van) Maslow waarbij de basisbehoeften duidelijk zijn beschreven: Fysiologische of lagere fundamentele behoeften als voedsel, drinken en voortplanting en lichamelijke veiligheid en zekerheid.

Als hieraan is voldaan ontstaan de hogere fundamentele behoeften als behoefte aan sociaal contact, behoefte aan erkenning en waardering en zelfontplooiing.

Als we ons verder gaan verdiepen in de straatcultuur zullen we ontdekken dat met name de behoefte aan 'Veiligheid en zekerheid - Sociaal contact - Waardering en Erkenning' niet of in onvoldoende mate door de bestaande burgercultuur wordt geboden, of althans niet door de zich ontwikkelende jeugd

wordt herkend of niet als motiverend wordt ervaren. Hierbij moeten we ons realiseren dat het menselijk 'denkraam' kan worden vergeleken met een 'doos'. Een omgeving waar we als het ware in gevangen zitten (zaten) en waar we pas uit komen als we dat willen en kunnen. De persoonlijke drivers zijn mogelijkheid en noodzaak op basis van nieuwe prikkels, dus dat wat we via onze zintuigen binnen krijgen en ervaren. We weten bovendien dat de 'tijdlijn' bij een jongere beperkt is en dat ervaring iets is wat je moet opdoen

(empirie). De kennis van de ervaren mens (mensheid) is weliswaar beschikbaar maar voor een jongere vaak niet voor te stellen; hij moet zich behelpen met wat anderen hem voorhouden. Daarnaast is zijn hersenontwikkeling nog in volle gang. De hersenen van een mens zijn pas volgroeid na zo'n 23 jaar, jongens wat later dan meisjes, waarbij het abstractievermogen tijdens de pubertijd beperkt is. Hierdoor wordt bij de jeugd veel meer geappelleerd aan het 'reptielenbrein' en emotionele denkwijzen en minder aan het rationeel kunnen beschouwen van gebeurtenissen en consequenties.

Onze Westerse burgercultuur (memen) die zich door alle tijden heen heeft ontwikkeld is altijd gebaseerd (geweest) op macht; op fysieke macht, de macht van de meerderheid, geld of op 'kennis is macht'. Of dat nu stammen zijn, overheden of bedrijven of organisaties en religies, een machtsstructuur wordt als vanzelfsprekend ervaren. Degenen die zich met zo'n cultuur niet kunnen of willen verenigen zijn al snel de rebellen die onderdrukt dienen te worden of zelfs te worden vernietigd; repressie lijkt te zijn ingebakken.

Subculturen

In de zestiger jaren van vorige eeuw heeft zich een revolutie voorgedaan welke een enorme invloed heeft (gehad) op de geestelijke ontwikkeling: Het individu vroeg om erkenning en veroverde zijn eigen plaats, tegen alle gevestigde machtsstructuren in. Deze individuen vonden elkaar in wat we subculturen noemen. Denk aan de hippies, 'baas in eigen buik' en de kraakbeweging maar ook aan Black Power, etno-culturele 'gangs' en de seksuele vrijheid.

Waar vroeger de bestaande macht elke uitwas of anders denkende de kop indrukte of zelfs afhakte, werden nu afwijkingen van het burgerpatroon toegestaan of minimaal getolereerd. Vaak onder invloed van de gedachte: Als ze ouder worden, worden ze wel

wijzer. En vaak is dat ook zo. Als we echter kijken naar de huidige burgercultuur is dat veel meer een verzameling 'ikken' met sociale kenmerken dan een 'wij'-cultuur. In de huidige democratieën staat de 'IK' en ons eigen clubje voorop en is sociaal gedrag een 'must' om je te handhaven of er je voordeel mee te kunnen doen. De tijd van onderworpen zijn is voorbij, de kerken stromen leeg, de overheid ondervindt kritiek en weerstand. Maar het is dus wel de tijd waarin deze jongere zich

"Eer"
belangrijker dan
"Eerlijkheid"

ontwikkelt. Hij moet zich ontwikkelen in een tijd en omgeving waar geen duidelijke structuur is en waar hij veel ouderen zich ziet onttrekken aan de sociale coherentie. Denk aan de 'geldgraiers', 'commissariatenverzamelaars' en andere 'beroeps-asocialen'. Een mens heeft voorbeelden nodig, gedrag en kundigheid wat hij kan kopiëren om zelf toe te passen. In NLP noemen we dat modelleren.

Maar veel van zijn mentoren vertonen niet het gewenste gedrag of zijn domweg niet thuis; ouders moeten beide werken voor het grote huis, de carrière of de zeilboot. Of ze zijn gescheiden en moeten zich in een bocht werken om eten op tafel te krijgen. En dat in een tijd waarop de behoefte van de zich ontwikkelende mens aan een sociale structuur het grootst is.

De straatcultuur is niet zomaar een subcultuur of rand-groepcultuur want het bestaat in alle sociale milieus, bij arm of rijk, bij allochtoon of autochtoon. Straatcultuur speelt zich af in het leven van veel kinderen, op scholen, sportvereniging en mogelijk bij je thuis.

Het is belangrijk om hier kennis van te nemen als je tenminste 'rapport' wilt kunnen maken met dat deel van onze bevolking dat ook verder moet in dit land, in deze wereld.

In zijn boek 'Van de Straat' maakt Frank van Strijen het volgende onderscheid tussen subcultuur en straatcultuur:

Subcultuur	Straatcultuur
sterker gebonden aan sociaal milieu	niet sterk gebonden aan sociale milieus
meer verbonden aan bepaalde gelaagdheid van de samenleving	wordt omarmd door jongeren uit alle geledingen van de maatschappij
versterkt de grenzen tussen eigen subcultuur en die van anderen	overstijgt de grenzen van diverse subculturen
bevestigt vaak etnische grenzen	bevestigt grenzen tussen buurten
sterk verbonden aan thema's	sterk verbonden door gevoel van niet geaccepteerd zijn door de maatschappij
leeftijdsgebonden	leeftijdscategorie van 8 - 35
eindigt door democratisering van de subcultuur (geaccepteerd worden)	eindigt niet door democratisering
duidelijk herkenbaar als (Nederlandse) cultuur	is op diverse punten sterk afwijkend van de Nederlandse cultuur

Er wordt onderscheid gemaakt tussen cosmetische en intrinsieke straatcultuur.

Cosmetische straatcultuur geldt als iemand de uiterlijke kenmerken van de straatcultuur heeft overgenomen maar deze niet van binnenuit in zich meedraagt. Meestal met als doelstelling in een groep te worden opgenomen maar als dat uiteindelijk zijn maatschappelijke ontwikkeling in de weg staat zal hij de cultuur verlaten. Vaak heeft dit met leeftijd te maken. Jongeren met een intrinsieke straatcultuur beleven die cultuur van teen tot kruin. Het lijkt vaak meer op een religie, het belangrijkste in hun leven. Deze jongeren zijn meestal niet geneigd tot gedragsverandering, ongeacht de gevolgen.

De straatcultuur zal vaak het proces van volledig tot ontwikkeling komen van kwaliteiten (kennis en kundigheden) van jongeren ernstig schaden. Reden genoeg voor ons om daar inzicht in te krijgen en activiteiten te ontwikkelen welke het proces ten goede kunnen keren.

De Burgercultuur

Omdat de straatcultuur in hoofdzaak botst met de (Nederlandse) burgercultuur is inzicht in de kenmerken van deze burgercultuur (niet te verwarren met 'burgerschap' of 'burgerlijkheid') van belang. De burgercultuur is de 'mainstream' van de (Nederlandse) maatschappij. Een stroom die er weinig moeite mee heeft zich te conformeren aan gezag, respect heeft voor de medemens en er in principe van overtuigd is dat gezag en overheid het beste met de mensen voor heeft.

De 'zwijgende meerderheid' waar 'betweterigheid', 'kankeren' en anderen de schuld geven, onderdeel zijn van een Calvinistische of 'Joods-christelijke' cultuur. De burgercultuur wordt gekenmerkt door over het algemeen aanvaarde gedragingen en normen die gelden voor iedereen binnen onze maatschappij. Die maatschappij legt deze normen feitelijk op aan iedereen die binnen dit land wil verblijven, wonen en werken. De straatcultuur is een totaal verschillende cultuur met een compleet afwijkend pakket aan gedragingen en normen.

De botsing tussen burger- en straatcultuur komt met name tot uitdrukking rond de gebieden:

- wel of niet conformeren aan het gezag
- wel of geen respectvolle basishouding
- wel of geen vertrouwen in de medemens (welwillende basishouding)
- wel of geen vertrouwen in het bestaan
- geen of wel 'wij-cultuur'.

De allochtone burgercultuur zal zich vaak gemakkelijker herkennen in het concept van de 'wij-cultuur' dan de autochtone omdat zij ook vaak met overeenkomstige problematiek te maken hebben (taal, voedsel, religie, etc.).

Straatcultuur - Ontstaan

In hoofdzaak ontstaan in de getto's en achterbuurten van de grote steden in de USA. Van uit kansarme en straatarme jongeren ontstonden 'Gangs' en de daaruit voortvloeiende criminaliteit; samen roven en overvallen. Een sterke hiërarchie is noodzakelijk. De leden zijn bijvoorbeeld herkenbaar aan kleding, kleur en groepsnaam. Vaak sterk lokaal gericht en meestal etnisch verbonden. Soms zorgden samenbindende factoren tot grotere verbanden waarbij identiteit, gevoel van veiligheid en saamhorigheid een grote rol spelen. Deze

groepen zijn sterk beïnvloed door de Rapmuziek, afkomstig uit Jamaica waarin het ongenoegen met de maatschappij wordt verhaald en oproept tot agressie tegen de maatschappij. Dit spreekt vooral jongeren aan uit kansarme wijken die zich uitgesloten voelen door die burgermaatschappij.

In Nederland is die cultuur geadopteerd door allochtone en autochtone jongeren, zowel met betrekking tot de 'gangcultuur', eigen taal en Rapmuziek. Met name het 'wij-gevoel' is hier bepalend. Internet, MSN en YouTube zijn belangrijk bij de verspreiding van de straatcultuur waardoor die cultuur gemakkelijk is doorgedrongen in alle milieus en lagen van de bevolking. Ook de commercie en de media spelen in op deze cultuur in een poging bij de tijd te blijven en er een graantje van mee te pikken.

Straatcultuur - Kenmerken

Elk mens confirmeert zich aan een groep waar hij het meeste voordeel denkt bij te behalen, en waar hij het meest succesvol en van waarde denkt te zijn. Dit geldt ook voor de jongeren van de straatcultuur, zelfs als dat destructief blijkt.

De straatcultuur is een masculiene cultuur met als kenmerken prestatiedrang, geldingsdrang, assertiviteit, zelfpromotie en onderlinge competitie. Dit geldt voor zowel jongens als meisjes.

De jongeren uit de straatcultuur hebben een wantrouwende starthouding tegen vrijwel alles en iedereen buiten de groep en zeker ten opzichte van de burgercultuur. Het wantrouwen komt voort uit angst voor afwijzing en individuele onmacht.

Invloeden van de 'gangcultuur', Arabische- en kleurlingenculturen zorgen voor een sterk ontwikkeld 'Wij' gevoel en een hoge mate van loyaliteit binnen de groep. Het verlangen ergens bij te horen is de driver en zorgt voor een krachtige onderlinge verbondenheid. Afzetten tegen de burgercultuur vloeit voort uit het gevoel anders te zijn en dus niet met die cultuur te worden geassocieerd; wat 'daar' als normaal wordt beschouwd levert binnen de straatcultuur tegengesteld gedrag op. Zoals bewust spijbelen, juist niet solliciteren, stelen en het vernielen van andermans eigendom.

Binnen de straatcultuur bestaat een sterke vorm van hiërarchie: het gezag binnen de groep ligt bij één of enkele jongeren uit die groep. Hoewel de straatcultuur anti-autoritair is, heeft men vaak meer respect voor iemand met een hogere rang dan voor een 'broekie'. Binnen de jongerencultuur is respect iets wat verdient moet worden; alleen de prestaties gelden. Denk aan tatoeages, gewonnen vechtpartijen, criminele en seksuele activiteiten, enzovoort. Een veroordeling wordt

vaak gezien als stoer en respect verhogend en zal zelden een positieve bijdrage leveren aan integratie. Eer en eergevoel zijn enorm belangrijke waarden binnen de straatcultuur. 'Eer' is belangrijker dan 'eerlijkheid' en fouten toegeven is een teken van zwakte.

Opvallend is het afwijkend taalgebruik. Overdrijven is een belangrijk kenmerk en om hulp vragen of een compliment geven gaat via verborgen boodschappen. In de straatcultuur maken deze jongeren in hun beleving deel uit van een kleine en dappere groep die onderdrukt wordt door de gemeenschappelijke vijand. Vanuit dat perspectief kijken ze vaak positief naar alternatieve en criminele activiteiten; het doel heiligt de middelen. Zoals reeds vermeld is buurt of postcode belangrijker dan etniciteit. Meestal duidelijk zichtbaar op kleding, graffiti, MSM en kretologie. Vanuit deze gevoelens ontstaan gemakkelijk conflicten met jongeren uit ander wijken.

Er zijn beslist ook positieve aspecten te noemen van de straatcultuur. Denk hierbij aan de invloed van de wijcultuur binnen een ik-georiënteerde en vaak zelfzuchtige maatschappij en ook het vaak wegvallen van etnische grenzen. De straatcultuur is echter niet zelfregulerend en daardoor schept het ruimte voor extreem gedrag waar de 'buitenwereld' niet blij van wordt. Breezer-sex, groepsverkrachting, gewapende overvallen en vernieling zijn natuurlijk absoluut ontoelaatbaar. In zijn boek geeft Frank van Strijen uitgebreide informatie over ontspoort gedrag binnen de straatcultuur en geeft hij duidelijk aan hoe die straatcultuur wordt gestimuleerd. Maar het werk is niet gedaan na een scherpe en indringende analyse.

In het boek wordt, op basis van een rijke ervaring, duidelijk gemaakt hoe men rapport met individuen en groepen uit de staatcultuur kan maken. Het is niet altijd eenvoudig maar als men bereid is zijn eigen ego even te parkeren en zich verdiept in (en aansluit) bij hun cultuur zijn er prachtige resultaten te behalen. De vele praktijkvoorbeelden in dit boek waarmee Frank van Strijen zich een NLP-natuurtaent toont, wijzen een mogelijke weg om contact te maken met een 'apart' deel van de samenleving en hen te helpen uiteindelijk te integreren. Dat is goed voor mij, goed voor jou en voor alles wat groeit en bloeit op deze aarde.

Uit het voorgaande mag je opmaken dat het lezen en bestuderen van 'Van de Straat' een must is voor elke NLP-er, elke docent, welzijnswerker, coach, therapeut, bestuurder en machthebber. Of wel: iedereen die met jongeren wil samenleven, samenwerken en samen zijn.

Frank van Strijen werkt ruim 12 jaar met jongeren en is oprichter van Jeugd Enzo www.jeugdenzo.nl

JAN DAMEN IS EEN ZEER ERVAREN INTERNATIONAAL GECERTIFICEERD NLP-TRAINER. VANUIT ZIJN TRAINING- EN OPLEIDINGSORGANISATIE EDUCARE IN TILBURG GEEFT HIJ GECERTIFICEERDE NLP-OPLEIDINGEN EN WORKSHOPS O.A. OP GEBIED VAN WAARDENSYSTEMATIEK EN ENNEAGRAM.

Voor meer info en contact:
www.educare.biz / info@educare.biz

